

Müzedede Eğitim

Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler

Editör:

Serap BUYURGAN

Editör Prof. Dr. Serap BUYURGAN

MÜZEDE EĞİTİM
Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler

ISBN 978-605-241-637-2

DOI 10.14527/9786052416372

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Haziran 2019, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Burak Erhan Tarlakazan
Kapak Görseli: Serap Buyurgan

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Müzelerde gerçek nesnelere karşısında gerçekleşen öğrenme daha etkili/istekli olmakta ve daha kalıcı öğrenme gerçekleşmektedir. Müzeler yaşam boyu öğrenmenin gerçekleştiği en önemli yaygın eğitim kurumlarından biridir. Bu bakış açısından hareketle okul programlarında müzede öğrenmeye dayalı dersler mutlaka yer almalıdır.

Yükseköğretim Kurulu koordinasyonu ile iki yılı aşkın bir sürede güncelleme çalışmaları yapılan öğretmenlikle ilgili toplam 25 lisans programı 16 Mayıs 2018 tarihinde tanıtılmış ve 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya koyulmuştur. Güncellenen Almanca Öğretmenliği, Arapça Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Biyoloji Öğretmenliği, Coğrafya Öğretmenliği, Felsefe Grubu Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği, Fransızca Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Japonca Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Özel Eğitim Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Tarih Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarında “Müze Eğitimi” dersi Meslek Bilgisi Seçmeli Dersleri içerisinde; Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programında Alan Eğitimi dersleri içerisinde olmak üzere tüm programlarda yer almaktadır.

Öğretmenlik Lisans Programlarında dersin kur tanımı “Müzenin tanımı ve özellikleri, müzelerde sergileme; müze ve eğitimi; müze türleri; Türk müzeciliğinin gelişimi; dünyada müzeciliğin tarihine genel bir bakış; müze, sanat, kültür ve uygarlık ilişkisi; müze ve sanat eğitimi; müze ve toplum; müzelerin tarih bilincine katkısı; tarihi eserlere sahip çıkma; Dünyada ve Türkiye’de çağdaş müzecilik” olarak belirlenmiştir.

Müzede Eğitim “Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler” kitabı güncellenen tüm öğretmenlik programlarındaki “Müze Eğitimi” derslerinde ve güzel sanatlar fakültelerinde verilen müze derslerinde kullanılabilecek bir ders kitabı niteliğinde hazırlanmıştır. Kitap 10 Bölümden oluşmaktadır. Müzede öğrenmenin önemi ve gerekliliği, müzelerin ülkelerin kültürel, siyasi, ekonomik güçleri üzerindeki etkisi, öğretmenlerin verimli bir müze ziyareti oluşturabilme süreci ve bu süreçte müze-okul-öğretmen işbirliği temeline dayanan kitapta: kültür, uygarlık, sanat, müze ve toplum, müze ve insan ilişkisi sorgulanmış; müzelerin türleri ve görevleri, Türkiye’de ve Dünyada müzeciliğin ve müzede eğitimin tarihsel gelişimi, Türkiye’de ve Dünyada çağdaş müzecilik uygulamaları ortaya koyulmuş; teknolojinin gelişimi

ile Türkiye’de ve Dünya müzelerinde uygulanan farklı, heyecan verici ve izleyicisi ile bütünleşen, çağdaş sergileme yöntemlerinin önemi ve gerekliliği tartışılmış; tarih bilincinin oluşmasında, kültürün önce öğrenilmesi daha sonra korunması ve nesilden nesile aktarılmasında müzelerin rolü ve önemi vurgulanmış; farklı müzelerde görsel sanatlar eğitimi, okul öncesi eğitimi, sınıf öğretmenliği, özel eğitim, sosyal bilgiler eğitimi, tarih eğitimi, Türkçe eğitimi, müzik eğitimi, matematik eğitimi, fen bilgisi eğitimi, beden eğitimi öğrencilerine yönelik eğitim-öğretim etkinliklerine yer verilmiş; müzede etkin öğrenmenin gerçekleşebilmesi, öğrencilerin daha ilgili ve istekli olduğu müze ziyaretlerinin yapılabilmesi adına öğretmenlere düşen görev ve sorumluluklar belirlenmiş, verimli bir müze ziyareti süreci tüm aşamaları ve uygulanmış proje örnekleri ile ortaya koyulmuş ve müzede öğrenme sürecinde müze-okul-öğretmen işbirliği irdelenmiş ve öğretmenlere örnek olabileceği düşünülen “müze eğitimi ve uygulamaları”, “müze sergileme yöntemleri” başlıklı iki lisans dersinin ve “müzecilik ve eğitim”, “sanat müzeleri”, “Türk ve Dünya müzeleri eğitim programları”, “sanat ve müze” başlıklı dört lisansüstü dersinin ders öğretim programına yer verilmiştir. Bu kitapta verilmek istenilen, müze ve müzecilik alanındaki belirli bir bilgi birikimini, müzelerin eğitim ortamı olarak verimli bir şekilde kullanılmasına yönelik uygulamaları, özellikle 19. Yüzyıldan sonra gelişmiş ülkelerde müzelerin öğrenmedeki rolünü, her meslek grubunun öğrenmesinde, o alanın geçmişine yönelik bilgi sahibi olunmasında, geçmiş-bugün ve gelecek sentezinin yapılabilesinde, kültürün tanınmasında, korunmasında, aktarılmasında müzelerin önemini ve gerekliliğini Türkiye’deki ve Dünya müzelerindeki uygulamalarla ortaya koyarak eğitim fakültelerinde okuyan genç öğretmen adayları, güzel sanatlar fakültelerinde okuyan sanatçı ve tasarımcı adayları ve meslektaşlarımızla paylaşmaktır.

2005 yılında yazılan Müze Eğitimi ve Uygulamaları kitabı yazarlarından biri olarak güncellenen öğretmenlik programlarında yer alan müze eğitimi dersi ile ilgili bir kitap yazma düşüncesi öncelikle bireysel olarak oluştu. Ancak, daha sonra, hani birçok yaratıcı fikir gece oluşur ve olgunlaşır misali, uykunun tutmadığı, bireysel beyin fırtınasının gerçekleştiği bir gece müzede öğrenme kitabını Doktora tez danışmanlığımı yaptığım öğrencilerimle birlikte yazma fikri gelişti; bütün gece sabaha kadar kitabın içeriği, bölümleri, öğrencilerimin hangi bölümleri yazabileceği düşünceleri beynimde gidip geldi. Öğrencilerimin çoğunluğunun tez konuları, danışmanlarının uzmanlık alanı olan müze ve müzede eğitim ile ilgiliydi. Sabah öncelikli olarak evde küçük notlar alındı ve okulda 2005-2019 yılları arasında doktora danışmanlığımı yaptığım öğrencilerimin isimleri ve tez konuları listelendi, kitabın neredeyse içeriği, içindekiler ve hangi bölümü kimin/kimlerin yazabileceği büyük bir heyecanla oluşturuldu. Doktora tez danışmanlığımı yaptığım toplam

on üç öğrencimden birine ulaşamadı (Dr. Çiçek KUMRAL). Öğrencilerim tek tek telefon ile aranarak bir projem olduğu söylendi ve 20 Ekim 2018 Cumartesi günü evime davet edildi. İlk toplantı tüm öğrencilerimin katılımı ile gerçekleşti; kitabın içeriği, önemi ve bölümler üzerine konuşuldu; görev dağılımı yapıldı ve o günden itibaren, kitap tamamlanana kadar aynı heyecan ve emekle tüm öğrencilerim defalarca yanıma gelerek, telefon görüşmeleri ve maillerle aylarca süren çalışma temposu sonucunda bizleri çok heyecanlandıran “Bir Öğretim Üyesinin editörlüğünü yaparak Doktora tez öğrencileri” ile birlikte yazdığı Müzede Eğitim “Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler” kitabımız tamamlandı.

Bugüne kadar birçok ulusal ve uluslararası makale ve bildirisi, yayımlanmış kitapları olan bir akademisyen olarak şunu söylemek istiyorum ki, “müzede eğitim” kitabını birlikte yazdığım, akademik eğitim süreçlerinde birlikte yol aldığım, karşılıklı birbirimize değer kattığımız öğrencilerim, meslektaşlarım Prof. Dr. Yüksel GÖĞEBAKAN’a, Doç. Dr. Ayşe GÜLER’e, Doktor Öğr. Üyesi Süreyya GENÇ’e, Doktor Öğr. Üyesi Burak Erhan TARLAKAZAN’a, Doktor Öğr. Üyesi Savaş Kurtuluş ÇEVİK’e, Doktor Öğr. Üyesi Erol Murat YILDIZ’a, Doktor Öğr. Üyesi İrfan Nihan DEMİRELE, Doktor Öğr. Üyesi Hülya ŞİMŞEK’e, Arş. Gör. Dr. Hande BOLU SERT’e, Arş. Gör. Dr. Başak DANACI POLAT’a, Arş. Gör. Yelda USAL’a ve Görsel Sanatlar Öğretmeni Orhan LABOÇ’a bana bu gururu ve mutluluğu yaşattıkları için teşekkür ediyorum. Yine, beni yetiştiren, kendileri de birer eğitimci olan sevgili annem Gündüz YANGIN’a ve babam A. Ekrem YANGIN’a, aynı zamanda meslektaşım olan ve her zaman desteğini gördüğüm sevgili eşim Ufuk BUYURGAN’a, motivasyon kaynağım canım oğlum Ata BUYURGAN’a ve bugünlere gelmemde emeği olan tüm öğretmenlerime, meslektaşlarıma ve öğrencilerime gönülden teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Serap BUYURGAN

Editör

Haziran, 2019

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Prof. Dr. Serap BUYURGAN

GİRİŞ

Prof. Dr. Serap BUYURGAN
Başkent Üniversitesi

1. BÖLÜM: KÜLTÜR, UYGARLIK, SANAT, MÜZE

Dr. Öğr. Üyesi İrfan Nihan DEMİREL
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

2. BÖLÜM: MÜZE VE MÜZECİLİK

Dr. Öğr. Üyesi Hülya ŞİMŞEK
Giresun Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Erol Murat YILDIZ
Giresun Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Başak DANACI POLAT
Adıyaman Üniversitesi

3. BÖLÜM: MÜZECİLİK VE MÜZEDE EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Doç. Dr. Ayşe GÜLER
Kırıkkale Üniversitesi

4. BÖLÜM: MÜZE SERGİLEME YÖNTEMLERİ

Prof. Dr. Serap BUYURGAN
Başkent Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Burak Erhan TARLAKAZAN
Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Savaş Kurtuluş ÇEVİK
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

5. BÖLÜM: MÜZE VE TARİH

Prof. Dr. Yüksel GÖĞEBAKAN
İnönü Üniversitesi

6. BÖLÜM: MÜZEDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

Arş. Gör. Dr. Hande BOLU SERT
Gazi Üniversitesi

7. BÖLÜM: MÜZE VE EĞİTİM (FARKLI BÖLÜMLERE YÖNELİK EĞİTİM ETKİNLİKLERİ ÖRNEKLERİ İLE)

Doç. Dr. Ayşe GÜLER
Kırıkkale Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Süreyya GENÇ
Bartın Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Hande BOLU SERT
Gazi Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Başak DANACI POLAT
Adıyaman Üniversitesi

8. BÖLÜM: MÜZE-OKUL İŞBİRLİĞİ

Arş. Gör. Yelda USAL
Fırat Üniversitesi
Orhan LABOÇ
Görsel Sanatlar Öğretmeni

9. BÖLÜM: MÜZEDE EĞİTİM, VERİMLİ BİR MÜZE ZİYARETİ SÜRECİ NASIL ORGANİZE EDİLİR?

Prof. Dr. Serap BUYURGAN
Başkent Üniversitesi

10. BÖLÜM: MÜZE DERSLERİ "DERS ÖĞRETİM PROGRAMLARI" VE VİZE-FİNAL PROJE ÖRNEKLERİ

Prof. Dr. Serap BUYURGAN
Başkent Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	vii

GİRİŞ

1. Müzede Eğitim “Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler”	1
--	---

1. BÖLÜM

KÜLTÜR, UYGARLIK, SANAT, MÜZE

1.1. Kültür	7
1.1.1. Kültür, Sanat ve Müze İlişkisi	9
1.2. Uygarlık (Medeniyet).....	10
1.3. Sanat.....	12
1.4. Müze ve Toplum-Müze ve İnsan	14
1.5. Okul Dışı Öğrenme Ortamları	15
1.6. Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler	16
1.6.1. Okul Öncesi Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler.....	17
1.6.2. Sınıf Öğretmenliği Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler	18
1.6.3. Özel Eğitimde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler	20
1.6.4. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler.....	21
1.6.5. Tarih Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler	22
1.6.6. Türkçe Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler	23
1.6.7. Müzik Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler	23
1.6.8. Matematik Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler.....	24
1.6.9. Fen Bilgisi Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler	24
1.6.10. Beden Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler	25

2. BÖLÜM

MÜZE VE MÜZECİLİK

2.1. Müze Nedir?.....	29
2.2. Müze Çeşitleri Nelerdir?.....	29
2.2.1. Koleksiyonlarına Göre Müzeler	30
2.2.1.a. Genel Müzeler	30
2.2.1.b. Arkeoloji Müzeleri.....	30
2.2.1.c. Etnografya Müzeleri	31

2.2.1.d. Sanat Müzeleri	32
2.2.1.e. Endüstri (Sanayi) Müzeleri.....	34
2.2.1.f. Doğa Tarihi ve Jeoloji Müzeleri.....	35
2.2.1.g. Tarih Müzeleri.....	36
2.2.1.h. Bilim Müzeleri	36
2.2.1.i. Planetaryum	37
2.2.1.j. Panoramik Müze.....	37
2.2.1.k. Ekonomüze.....	38
2.2.2. Bağlı Oldukları Yönetim Birimine Göre Müzeler.....	38
2.2.2.a. Devlet Müzeleri	38
2.2.2.b. Özel Müzeler	38
2.2.2.c. Belediye Müzeleri.....	39
2.2.2.d. Kent Müzeleri	39
2.2.2.e. Eğitim Kuruluşlarına, Üniversitelere Bağlı Müzeler	40
2.2.2.f. Askeri Müzeler.....	42
2.2.3. Hizmet Ettikleri Bölgeye Göre Müzeler.....	42
2.2.3.a. Bölge Müzeleri	42
2.2.3.b. Çevre Müze (Ekomüze)	43
2.2.4. Hizmet Ettikleri Toplumaya Yönelik Müzeler.....	43
2.2.4.a. Uzmanlık Müzeleri	43
2.2.4.b. Çocuk Sanat ve Gençlik Müzeleri	45
2.2.5. Koleksiyonlarını Sergiledikleri Mekânlara Göre Müzeler.....	45
2.2.5.a. Açık Hava Müzeleri	45
2.2.5.b. Anıt Müzeler	46
2.2.5.c. Müze Evler	47
2.2.6. İşlevlerine Göre Müzeler.....	48
2.2.6.a. Atatürk ve Türk Büyükleri Müzeleri	48
2.2.6.b. Sanal Müzeler.....	48
2.2.6.c. Devrim Müzeleri.....	49
2.3. Müzelerin Görevleri Nelerdir?	49
2.3.1. Müzelerin Toplama Görevi	50
2.3.2. Müzelerin Belgeleme Görevi.....	51
2.3.3. Müzelerin Koruma (Bakım-Onarım) Görevi	52
2.3.4. Müzelerin Sergileme Görevi.....	52
2.3.5. Müzelerin Eğitim Görevi	54

3. BÖLÜM

MÜZECİLİK VE MÜZEDE EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

3.1. Dünyada Müzeciliğin ve Müzede Eğitimin Tarihsel Gelişimi	59
3. 2. Türkiye’de Müzeciliğin ve Müzede Eğitimin Tarihsel Gelişimi.....	67
3. 3. Dünyada ve Türkiye’de Çağdaş Müzecilik.....	75
3. 4. Müze Eğitimsi.....	77
3. 5. Müze Araştırmacısı - Müze Uzmanı	79
3. 6. Gönüllü Müze Dostu	81

4. BÖLÜM

MÜZELERDE SERGİLEME YÖNTEMLERİ

4.1. Müze Sergileme Yöntemleri “Geleneksel müzecilikten modern müzeciliğe”	89
4.2. Müzelerde Çağdaş Sergileme Yöntemleri.....	91
4.2.1. Sanat Müzelerinde Sergileme	98
4.2.2. Arkeoloji Müzelerinde Sergileme	102
4.2.3. Etnografya Müzelerinde Sergileme	105
4.2.4. Bilim ve Teknoloji Müzelerinde Sergileme.....	107
4.2.5. Kent Müzelerinde Sergileme	109
4.2.6. Açık Hava ve Çevre Müzelerinde Sergileme	112
4.2.7. Tabiat Tarihi Müzelerinde Sergileme	116

5. BÖLÜM

MÜZE VE TARİH

5.1. Müzelerin Tarih Bilincine Katkısı	121
5.2. Kültür Varlıklarına Sahip Çıkma Müzelerine Düşen Görev ve Sorumluluklar	140

6. BÖLÜM

MÜZEDE GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

6.1. Görsel Sanatlar Eğitimi Derslerinde Müzelerden Yararlanma	157
6.2. Görsel Sanatlar Eğitimi Derslerini Müze Koleksiyonlarından Yararlanarak Müzelerde İşleme Yöntemleri.....	165
6.2.1. Sanat Müzelerinde Görsel Sanatlar Eğitimi Derslerini Müze Koleksiyonlarından Yararlanarak İşleme	166

6.2.2. Arkeoloji Müzelerinde Görsel Sanatlar Eğitimi Derslerini Müze Koleksiyonlarından Yararlanarak İşleme	168
6.2.3. Etnografya Müzelerinde Görsel Sanatlar Eğitimi Derslerini Müze Koleksiyonlarından Yararlanarak İşleme	171
6.2.4. Doğa Tarihi Müzelerinde Görsel Sanatlar Eğitimi Derslerini Müze Koleksiyonlarından Yararlanarak İşleme	174

7. BÖLÜM

MÜZE VE EĞİTİM

(FARKLI BÖLÜMLERE YÖNELİK PLAN VE EĞİTİM ETKİNLİKLERİ ÖRNEKLERİ İLE)

7. 1. Müzede Okul Öncesi Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim	180
7.2. Müzede Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim.....	186
7.3. Müzede Özel Eğitim Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim.....	193
7. 4. Müzede Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim.....	200
7.5. Müzede Tarih Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim	206
7.6. Müzede Türkçe Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim	212
7.7. Müzede Müzik Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim	219
7.8. Müzede Matematik Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim	225
7.9. Müzede Fen Bilgisi Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim	231
7.10. Müzede Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Eğitim ve Öğretim.....	237

8. BÖLÜM

MÜZE - OKUL İŞBİRLİĞİ

8.1. Müze-Okul Protokolü.....	248
8.2. Müze-Okul İşbirliği Kapsamında Dünya Müzelerinde Neler Yapılıyor?	249
8.2.1. Devlet Müzeleri.....	249
8.2.2. Vakıf (Özel) Müzeleri	250
8.2.3. Üniversite Müzeleri	253
8.2.4. Belediye Müzeleri.....	256
8.3. Müze-Okul İşbirliği Kapsamında Türkiye Müzelerinde Neler Yapılıyor?	260
8.3.1. Devlet Müzeleri.....	261
8.3.2. Vakıf (Özel) Müzeleri	267
8.3.3. Üniversite Müzeleri	272
8.3.4. Belediye Müzeleri.....	276

8.4. Müze-Okul İşbirliği Kapsamında Okullar Neler Yapabilir?	278
8.5. Müze-Okul İşbirliği Kapsamında Öğretmenlere Düşen Sorumluluklar Nelerdir?	279

9. BÖLÜM

MÜZEDE EĞİTİM, VERİMLİ BİR MÜZE ZİYARETİ SÜRECİ NASIL ORGANİZE EDİLİR?

9.1. Verimli Bir Müze Ziyareti Süreci	283
9.1.1. Müze Ziyareti ile İlgili Öğretmen Hazırlıkları	284
9.1.1.a. Müze Ziyareti Öncesi Öğretmen Hazırlıkları	284
A. Okul Öncesi/İlk/Orta/Lise Öğrencileri İçin Bir Müze Rehberi Örneği	291
B. Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerine Yönelik Müze Ziyareti Etkinlik Planı Örneği	308
9.1.1.b. Müzede Öğretmen Sorumlulukları	311
9.1.1.c. Müze Ziyaretinden Sonra Yapılabilecek Çalışmalar	311

10. BÖLÜM

MÜZE DERSLERİ “DERS ÖĞRETİM PROGRAMLARI” VE VİZE-FİNAL PROJE ÖRNEKLERİ

10.1. “Müze Eğitimi ve Uygulamaları” Dersi Ders Öğretim Programı (Lisans)	318
10.1.1. “Müze Eğitimi ve Uygulamaları” Dersi Vize ve Final Projelerinden Örnekler	327
10.1.1.a. Müze Eğitimi ve Uygulamaları Dersi Vize Projesi “Bir Eserin Bağlamsal Yorumu”	327
10.1.1.b. Müze Eğitimi ve Uygulamaları Dersi Vize Projesi “İki Farklı Kültüre Ait Eser Karşılaştırması”	335
10.1.1.c. Müze Eğitimi ve Uygulamaları Dersi Final Projesi “İlköğretim/Ortaöğretim Öğrencilerine Yönelik Müze Rehberi”	342
10.1.1.d. “Müze Eğitimi ve Uygulamaları Dersi Anıtkabir, Kurtuluş Savaşı ve Atatürk Müzesi Araştırma, İnceleme ve Bilgilendirme Ziyareti Çalışma Kağıdı”	351
10.2. “Müze Sergileme Yöntemleri” Dersi Ders Öğretim Programı (Lisans)	352
10.2.1. “Müze Sergileme Yöntemleri” Dersi Vize ve Final Projelerinden Örnekler	360
10.2.1.a. Müze Sergileme Yöntemleri Dersi Vize Projesi “Bir Eserin Bağlamsal Yorumu”	360

10.2.1.b. Müze Sergileme Yöntemleri Dersi Final Projesi “Eser Sergileme”	366
10.2.1.c. Müze Sergileme Yöntemleri Dersi Final Projesi “Müze Bahçesi ve Müze İçi Yönlendirme Grafikleri”	373
10.2.1.d. Müze Sergileme Yöntemleri Dersi Anadolu Medeniyetleri Müzesi Araştırma, İnceleme ve Bilgilenme Ziyareti Çalışma Kağıdı	378
10.2.1.e. Müze Sergileme Yöntemleri Dersi MTA Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi Araştırma, İnceleme ve Bilgilenme Ziyareti Çalışma Kağıdı	379
10.3. “Müzecilik ve Eğitim” Dersi Ders Öğretim Programı (Yüksek Lisans)	380
10.4. “Sanat Müzeleri” Dersi Ders Öğretim Programı (Sanatta Yüksek Lisans).....	390
10.5. “Türk ve Dünya Müzeleri Eğitim Programları” Dersi Ders Öğretim Programı (Doktora)	394
10.6. “Sanat ve Müze” Dersi Ders Öğretim Programı (Sanatta Yeterlik).....	397
Yazarlar Hakkında	403

TABLolar LİSTESİ

1. BÖLÜM

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitiminde Müze Kazanım İlişkisi Örneği.....	18
Tablo 2. Sınıf Öğretmenliği Eğitiminde Okutulan Farklı Alan Dersleri İçin Müze Kazanım İlişkisi Örneği	18
Tablo 3. Özel Eğitimde Müze Kazanım İlişkisi Örneği	20
Tablo 4. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Müze Kazanım İlişkisi Örneği	21
Tablo 5. Tarih Eğitiminde Müze Kazanım İlişkisi Örneği	22
Tablo 6. Türkçe Eğitiminde Müze Kazanım İlişkisi Örneği.....	23
Tablo 7. Müzik Eğitiminde Müze Kazanım İlişkisi Örneği	23
Tablo 8. Matematik Eğitiminde Müze Kazanım İlişkisi Örneği.....	24
Tablo 9. Fen Bilgisi Eğitiminde Müze Kazanım İlişkisi Örneği	24
Tablo 10. Beden Eğitiminde Müze Kazanım İlişkisi Örneği.....	25

6. BÖLÜM

Tablo 1. İlk ve Ortaokul Düzeyinde Görsel Sanatlar Dersi Programı Kültürel Miras Öğrenme Alanı Kazanımları	160
Tablo 2. Lise Düzeyinde Görsel Sanatlar Dersi Programı Kültürel Miras Öğrenme Alanı Kazanımları.....	162

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

2. BÖLÜM

Fotoğraf 1. Anadolu Medeniyetleri Müzesi	31
Fotoğraf 2. Anadolu Medeniyetleri Müzesi	31
Fotoğraf 3. Ankara Etnografya Müzesi.....	32
Fotoğraf 4. Ankara Etnografya Müzesi.....	32
Fotoğraf 5. Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi	34
Fotoğraf 6. Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi	34
Fotoğraf 7. Ankara Rahmi M. Koç Müzesi	34
Fotoğraf 8. İstanbul Rahmi M. Koç Müzesi	34
Fotoğraf 9. MTA Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi.....	35
Fotoğraf 10. MTA Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi.....	35
Fotoğraf 11. Feza Gürsey Bilim Merkezi	37
Fotoğraf 12. Gaziantep Gezegenevi ve Bilim Merkezi.....	37
Fotoğraf 13. İstanbul Panorama 1453 Tarih Müzesi	37
Fotoğraf 14. Baksı Müzesi	39
Fotoğraf 15. Baksı Müzesi	39
Fotoğraf 16. Bursa Kent Müzesi.....	40
Fotoğraf 17. Bursa Kent Müzesi.....	40
Fotoğraf 18. Gazi Üniversitesi Resim Heykel Müzesi.....	42
Fotoğraf 19. Gazi Üniversitesi Resim Heykel Müzesi.....	42
Fotoğraf 20. İMOGA İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi	44
Fotoğraf 21. İstanbul Oyuncak Müzesi.....	44
Fotoğraf 22. Perge Antik Kenti	46
Fotoğraf 23. Nemrut Dağı	46
Fotoğraf 24. Anıtkabir.....	47
Fotoğraf 25. Çanakkale Şehitleri Abidesi	47

3. BÖLÜM

Fotoğraf 1. Simon Vouet, Parnassos veya Apollon ve Müzler, Budapeşte Güzel Sanatlar Müzesi, 1640. Parnassos, Delphoi dağında dokuz müzün ve elindeki lirle simgelenen Apollon'un kutsal mekanları	59
Fotoğraf 2. Kopenhag, Ole Worm'un Nadire Kabinesi.....	62
Fotoğraf 3. R. Purcell, Ole Worm Yeniden canlandırma.....	62

4. BÖLÜM

Fotoğraf 1, 2. Çanakkale Destanı Tanıtım Merkezi	96
Fotoğraf 3. Ankara Rahmi M. Koç Müzesi “Ankara Tablosu” ve Dokunmatik Ekran Bilgilendirme	97
Fotoğraf 4, 5. Ankara Rahmi M. Koç Müzesi “Ankara Tablosu” Animasyon Gösterim Ekranı.....	97
Fotoğraf 6. Guggenheim Müzesi, Bilbao-İspanya	99
Fotoğraf 7. Diana Tehater “Kaçak Dünya”, Guggenheim Müzesi	99
Fotoğraf 8. Tate Modern Sanat Müzesi Salonu, İngiltere	100
Fotoğraf 9. Odaiba/Tokyo Dijital Sanat Müzesi	101
Fotoğraf 10. Gustav Klimt, Le Atelier des Lumieres /Dijital Sunum Müzesi, Paris..	101
Fotoğraf 11. Howard Agriesti, Cleveland Sanat Müzesi, USA.....	102
Fotoğraf 12. Dionysos’un Düğünü, Zeugma Arkeoloji Müzesi.....	103
Fotoğraf 13. Çankırı Müzesi, Üç Boyutlu Sergileme ve Açıklama Ekranı Teknolojisi.....	103
Fotoğraf 14. Demircilik Canlandırma, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara	104
Fotoğraf 15. Urfa Göbeklitepe Ziyaretçi ve Canlandırma Merkezi	105
Fotoğraf 16. “Sünnet Odası”, Ankara Etnografya Müzesi	106
Fotoğraf 17. Özel Bizim Köy Hareketli Etnografya Galerisi, Burhaniye.....	106
Fotoğraf 18. Edirne Arkeoloji ve Etnografya müzesi, 3600 Sanal Müzesi	107
Fotoğraf 19. Dokunmatik+Büyük Ekran, Güneşin Hareketleri, Londra Bilim Müzesi	108
Fotoğraf 20. Etkileşimli Duvar, Washington DC, Ulusal Hava ve Uzay Müzesi.....	108
Fotoğraf 21, 22. Pekin / Shanghai Bilim ve Teknoloji Müzesi / Planetaryum	109
Fotoğraf 23, 24. Konya Bilim Merkezi.....	109
Fotoğraf 25, 26. El Sanatları Çarşısı Yerleştirmesi, “Nalbant, Semerci-Kılıç, Bıçak Ustası” Bursa Kent Müzesi	111
Fotoğraf 27, 28, 29. Bursa Kent Müzesi, “Sahne Bursa” Sergisi.....	111
Fotoğraf 30, 31. Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi Şehir Dükkanı Yeşil Perde Fotoğraf Çekim Alanı	112
Fotoğraf 32. Street Museum NL Akıllı Telefon Uygulaması.....	113
Fotoğraf 33. Sahra Hastanesi Yerleştirmesi, Gelibolu Yarımadası, Çanakkale.....	114
Fotoğraf 34, 35. Sahra Hastanesi Yerleştirmesi, Gelibolu Yarımadası, Çanakkale....	114
Fotoğraf 36, 37. Henry Ford Müzesi, Demiryolu ve Ford Otomobilleri.....	115
Fotoğraf 38. Henry Ford Müzesi, interaktif sergi uygulaması.....	115
Fotoğraf 39. Bilim Küresi, MTA Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi, Ankara.....	116
Fotoğraf 40, 41. Londra Tabiat Tarihi Müzesi	117
Fotoğraf 42. İzmir Karşıyaka Deprem Müzesi.....	117
Fotoğraf 43. Kocaeli 17 Ağustos Deprem Anma ve Farkındalık Müzesi	117

6. BÖLÜM

Fotoğraf 1. “Bunları Bulabilecek Misiniz?” Çalışma Kağıdı	167
Fotoğraf 2. “Söz Dağarcığı” Çalışma Kağıdı	169
Fotoğraf 3. “İdolüm” Çalışma Kağıdı.....	170
Fotoğraf 4. “Çıkrık” Çalışma Kağıdı	172
Fotoğraf 5. “Fadime’den Mektup Var” Çalışma Kâğıdı.....	173
Fotoğraf 6. “Bul Bakalım” Çalışma Kağıdı	175
Fotoğraf 7. “Benim Dinozorum” Çalışma Kâğıdı	176

7. BÖLÜM

Fotoğraf 1. “Fotoğraftaki 4 Farkı Bulabilecek misiniz?” Çalışma Kağıdı.....	181
Fotoğraf 2. “Eskiden Kullanılan Eşyaları Sergilenmesi için Müzeye Ulaştır!” Çalışma Kağıdı.....	181
Fotoğraf 3. “Haydi Sütun Başlığını Tamamlayalım!” Çalışma Kağıdı	183
Fotoğraf 4. “Kendi Sütun Başlığını Tasarla!” Çalışma Kağıdı.....	183
Fotoğraf 5. “Noktaları Birleştir ve Eser Nerede Bul!” Çalışma Kağıdı	185
Fotoğraf 6. “Pişmiş Toprak ile Yapılmış Tarihi Eserleri Bulalım” Çalışma Kağıdı....	185
Fotoğraf 7. Kral Araras’ın Çocukları “Oyunları Kıyaslayalım” Çalışma Kâğıdı.....	188
Fotoğraf 8. “Kendi Topacını Tasarla” Çalışma Kâğıdı	188
Fotoğraf 9. “Lidya Uygarlığı için Bilgi Oyunu Çarkı” Çalışma Kâğıdı.....	190
Fotoğraf 10. “Benim Sikke Tasarımım” Çalışma Kâğıdı.....	190
Fotoğraf 11. “Maraş Filini Tanıyalım” Çalışma Kâğıdı.....	192
Fotoğraf 12. “Maraş Filini Yakından Tanıyalım” Çalışma Kâğıdı	192
Fotoğraf 13. “Gelecekteki Ben’e Mektup” Çalışma Kağıdı.....	195
Fotoğraf 14. “Mektubun İçin Aşağıdaki Alana Bir Pul Tasarlar mısınız?” Çalışma Kağıdı.....	195
Fotoğraf 15. Drama Öncesi Bilgilendirme Görselleri ve Drama Materyalleri	197
Fotoğraf 16. “Gök Cisimlerinin İsimlerinin Bulalım” Çalışma Kağıdı	198
Fotoğraf 17. “Şimdi Yerine Ne Kullanıyoruz? Haydi Çizelim!” Çalışma Kağıdı.....	201
Fotoğraf 18. “İsimlerini Biliyor musun? Haydi Eşleştir Bakalım!” Çalışma Kağıdı.....	201
Fotoğraf 19. “Ben Hangi El Sanatının Parçasıyım?” Çalışma Kağıdı	203
Fotoğraf 20. “Kendi Tel Kıрма Örneğini Tasarla!” Çalışma Kağıdı.....	203
Fotoğraf 21. “Haydi Eksik Olanları Bulalım Tamamlayalım!” Çalışma Kağıdı	205
Fotoğraf 22. “Bir Çeyiz Sandığı Tasarla ve İçinde Neler Bulunur Yaz” Çalışma Kağıdı.....	205
Fotoğraf 23. “Tarihin Yardımcı Bilim Dallarını Çözmeye Hazır mısın” Çalışma Kağıdı.....	207
Fotoğraf 24. “Eserler Hangi Müzelerde Sergilenebilir? Eşleştir!” Çalışma Kağıdı.....	207

Fotoğraf 25. “Bartın Kaba Yazma Yapıyoruz!” Çalışma Kağıdı.....	209
Fotoğraf 26. “Çevremizde Bulunan Tarihi Yapıları Tanıyalım” Çalışma Kağıdı.....	209
Fotoğraf 27. “Desen Çalışmaya Ne Dersin?” Çalışma Kağıdı	211
Fotoğraf 28. “Artık Bilgi Toplama Vakti” Çalışma Kağıdı.....	211
Fotoğraf 29. “Lidya Uygarlığı için Kelime Tahmin Oyunu” Çalışma Kâğıdı	214
Fotoğraf 30. “Lidya Uygarlığı için Kelime Avı Oyunu” Çalışma Kâğıdı.....	214
Fotoğraf 31. “Kral Midas ve Sikkeler” Çalışma Kâğıdı.....	216
Fotoğraf 32. “Birlikte Hikâye Yazalım mı?” Çalışma Kâğıdı.....	216
Fotoğraf 33. “Anadolu Panter’ini Tanıyalım” Çalışma Kâğıdı.....	218
Fotoğraf 34. “Uyuyan Güzel Benekli Pars Tulliana” Fabl Yazma Çalışma Kâğıdı.....	218
Fotoğraf 35. “Âşık Veysel ve Neşet Ertaş Türküleri” Çalışma Kâğıdı.....	220
Fotoğraf 36. “Karacaoğlan” Çalışma Kâğıdı.....	220
Fotoğraf 37. “Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği Çalgıları” Çalışma Kâğıdı.....	222
Fotoğraf 38. “Türk Müziği Çalgıları Bulmacası” Çalışma Kâğıdı	222
Fotoğraf 39. “Enstrüman Avı” Çalışma Kâğıdı.....	224
Fotoğraf 40. “Çalgı Türleri” Çalışma Kâğıdı	224
Fotoğraf 41. “Olasılıkları Değerlendirelim” Çalışma Kağıdı	226
Fotoğraf 42. “Renk Çemberi” Çalışma Kağıdı.....	226
Fotoğraf 43. “Şekilleri Tanıyalım” Çalışma Kağıdı.....	228
Fotoğraf 44. “Şekilleri Tamamlayalım mı?” Çalışma Kağıdı	228
Fotoğraf 45. “Bulmaca” Çalışma Kâğıdı	230
Fotoğraf 46. “Ağırlıkları Karşılaştıralım” Çalışma Kâğıdı	230
Fotoğraf 47. “Okyanus ve Kıtaları Keşfedelim” Çalışma Kağıdı.....	232
Fotoğraf 48. “Kara ve Su Katmanında Yaşayan Canlıları Tanıyalım” Çalışma Kağıdı.....	232
Fotoğraf 49. “Teleskopları Eşleştirelim” Çalışma Kağıdı.....	234
Fotoğraf 50. “Rasathanemizi Nereye Kuralım?” Çalışma Kağıdı.....	234
Fotoğraf 51. “Sağlıklı ve Hastalıklı Organlarımız” Çalışma Kağıdı	236
Fotoğraf 52. “Organ Bağışının Önemi ve Alkol, Sigara Kullanımı” Çalışma Kağıdı.....	236
Fotoğraf 53. “Besinleri Değerlendirme” Çalışma Kağıdı	238
Fotoğraf 54. “Beden ve Ruh Sağlığımız” Çalışma Kağıdı	238
Fotoğraf 55. “En Sevdiğim Oyunlar” Çalışma Kağıdı	240
Fotoğraf 56. “Hayal Et ve Yaz!” Çalışma Kağıdı	240
Fotoğraf 57. “Halk Danslarımız” Çalışma Kâğıdı	242
Fotoğraf 58. “Dansçılarımızı Giydirelim mi?” Çalışma Kâğıdı.....	242

8. BÖLÜM

Fotoğraf 1. Geeffry Müzesi'nde William Tyndale İlköğretim Okulu öğrencilerinin proje kapsamında yaptıkları çalışmalardan örnekler	252
Fotoğraf 2. Geeffry Müzesi ile Randal Cremer İlköğretim Okulu öğrencilerinin proje kapsamında yaptıkları çalışmalardan bir örnek ...	253
Fotoğraf 3,4. Mardin Kent Müzesinin Arkeoparkta Bir Gün projesinden kazı çalışması yapan öğrenciler	266
Fotoğraf 5. Hasköy İlköğretim Okulu ve devlet okullarından birkaç anaokulu ile Eğitim Paketi Projesi uygulaması örneği	269
Fotoğraf 6. Rahmi M. Koç Müzesi'nde 6 Nokta Körler Vakfı Rehabilitasyon Okulu, Görme Engelli İlkokul-Ortaokul ve Özel Eğitim Merkezleri öğrencileri müzeyi keşfederken	271

9. BÖLÜM

Fotoğraf 1. Zaman Kapsülü, Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti öncesi uygulanmış 4. Sınıf öğrencileri örneği (Buyurgan, 2004)	290
Fotoğraf 2. Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti 4. Sınıf öğrencilerine yönelik Müze Rehberi Kapağı (Buyurgan, 2004)	292
Fotoğraf 3. Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi ziyareti 2. Sınıf öğrencilerine yönelik Müze Rehberi Kapağı	292
Fotoğraf 4. Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2002 yılı Müze Planı (Buyurgan, 2004)	294
Fotoğraf 5. Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti 1. Sınıf öğrencilerine yönelik Ön Anket	295
Fotoğraf 6. Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti 4. Sınıf öğrencilerine yönelik Ön Anket (Buyurgan, 2004)	296
Fotoğraf 7. Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti 4. Sınıf öğrencilerine yönelik müze rehberi içerisinde "müze ile ilgili bilgilendirme ve Midas'ın eşek kulakları" (Buyurgan, 2004)	297
Fotoğraf 8. Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti, 1. Sınıf öğrencilerine yönelik Çalışma Kağıdı	298
Fotoğraf 9. Anıtkabir, Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi ziyareti, 2. Sınıf öğrencilerine yönelik Çalışma Kağıdı	299
Fotoğraf 10. Anıtkabir, Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi ziyareti, 4. Sınıf öğrencilerine yönelik Çalışma Kağıdı	300
Fotoğraf 11. Anıtkabir, Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesi ziyareti, 4. Sınıf öğrencilerine yönelik Çalışma Kağıdı	301
Fotoğraf 12. MTA Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi ziyareti, 3.Sınıf öğrencilerine yönelik Çalışma Kağıdı	302
Fotoğraf 13. MTA Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi ziyareti, 3.Sınıf öğrencilerine yönelik Çalışma Kağıdı	303

Fotoğraf 14. Ankara Rahmi M. Koç Müzesi ziyareti, 6. Sınıf öğrencilerine yönelik Estetik Beğeni Sayfası.....	305
Fotoğraf 15. Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti, 4. Sınıf öğrencilerine yönelik Estetik Beğeni Sayfası	306
Fotoğraf 16. Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti, 4. Sınıf öğrencilerine yönelik Son Anket (Buyurgan, 2004).....	307
Fotoğraf 17. “Angora Tavşanı Pamuk” Maske Çalışma Sayfası.....	310
Fotoğraf 18. “Angora Tavşanı Kulaklar” Çalışma Sayfası	310
Fotoğraf 19. Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti sonrası öğrenci çalışması, 1. Sınıf, Şiir	312
Fotoğraf 20. Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi ziyareti sonrası öğrenci çalışması, 6. Sınıf, Resim	313
Fotoğraf 21. Gazi Üniversitesi, GEF, Resim-İş Eğitimi ABD, “Müze Eğitimi ve Uygulamaları” dersi kapsamında Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti sonrası öğrencilere yaptırılan “mozaik grup projesi” örneği, 2001.....	313
Fotoğraf 22. Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyareti sonrası öğrenci çalışması, 4. Sınıf, Afiş Tasarımı.....	314

10. BÖLÜM

Fotoğraf 1.....	327
Fotoğraf 2.....	328
Fotoğraf 3.....	328
Fotoğraf 4.....	329
Fotoğraf 5.....	330
Fotoğraf 6.....	331
Fotoğraf 7.....	332
Fotoğraf 8.....	333
Fotoğraf 9.....	334
Fotoğraf 10.	335
Fotoğraf 11.	336
Fotoğraf 12.	336
Fotoğraf 13.	337
Fotoğraf 14.	338
Fotoğraf 15.	339
Fotoğraf 16.	339
Fotoğraf 17.	340
Fotoğraf 18.	341
Fotoğraf 19. Müze rehberi kapak.....	342
Fotoğraf 20. Müzenin krokisi.....	343

Fotoğraf 21. Müze ile ilgili bilgilendirme ve mitolojik hikaye.....	343
Fotoğraf 22. Müzede dikkat edilmesi gereken kurallar	344
Fotoğraf 23. Ön Anket.....	345
Fotoğraf 24. Isınma Egzersizi.....	346
Fotoğraf 25. Estetik Beğeni Sayfası.....	347
Fotoğraf 26. Müzede öğrencilerin notlar alabilecekleri boş sayfa.....	348
Fotoğraf 27. Son Anket.....	349
Fotoğraf 28. Müze ziyareti sonrası öğrenci çalışması	350
Fotoğraf 29.	351
Fotoğraf 30.	360
Fotoğraf 31.	361
Fotoğraf 32.	362
Fotoğraf 33.	363
Fotoğraf 34.	364
Fotoğraf 35.	365
Fotoğraf 36.	366
Fotoğraf 37.	367
Fotoğraf 38.	368
Fotoğraf 39.	369
Fotoğraf 40.	370
Fotoğraf 41.	371
Fotoğraf 42.	372
Fotoğraf 43.	373
Fotoğraf 44.	374
Fotoğraf 45.	375
Fotoğraf 46.	376
Fotoğraf 47.	377
Fotoğraf 48.	378
Fotoğraf 49.	379

GİRİŞ

Prof. Dr. Serap BUYURGAN - Başkent Üniversitesi

1. Müzede Eğitim “Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler”

İçerisinde her alana ait gerçek objeleri barındıran müzeler yaşam boyu öğrenmenin gerçekleştiği en heyecan verici mekanlardır. Müzelerin eser toplama, belgeleme-arşivleme, koruma-onarma, eser ile ilgili bilgi toplama, eseri ya da olayı etkili bir şekilde sergileme/yansıtmanın yanında en önemli görevlerinden biri de eğitim görevidir. Müzeler içerisinde yaşattığı dünyayı izleyicisine anlatma, izletme, hatta yansıttığı dünyayı yaşatma noktasında en etkileyici ortamlardır. Özellikle gelişmiş ülkeler on dokuzuncu yüzyılda müzelerin eğitimdeki rolü ve önemini keşfetmiş ve müzeler birer eğitim-öğretim mekanı olarak yaşamın içerisine girmiş; bugün de tüm dünyada heyecan verici öğrenme ortamları olarak yerini almıştır. Onur (2012, s. 338), müzelerdeki ve okul-temelli olmayan diğer çevrelerdeki öğrenmenin genellikle “informal öğrenme” ya da “serbest seçimli öğrenme” olarak tanımlandığını ifade eder. Serbest seçimli öğrenme kavramı informal eğitim ortamlarında gerçekleşen öğrenme türünü tanımlamak için ortaya atılmıştır. Bu tür öğrenmenin özellikleri serbest seçimli olması, sırasal olmaması, kendi kendine ilerlemesi gönüllü gerçekleşmesidir. Yine Onur’a (2014, s. 16) göre, müzenin en yeni işlevi toplum kalkınmasıdır, müzeler, insanların yalnızca eğitimine değil, refahına, ruh sağlığına, gelişimine, çevresini korumaya da katkıda bulunmaktadır; çünkü nesnenin yerini insan almıştır. Müze, değişen topluma ayak uydurmakla kalmayıp değişimin öncüsü olma rolünü de üstlenmektedir. Müzelerin öğrenmedeki etkisi bu mekanlara önemli sorumluluklar getirmiştir.

Amerikan Müzeler Birliği, 1992 tarihli mükemmellik ve eşitlik raporunda müzelerin insanlara değer katıp onları güçlendirmesi, çoğulcu bir toplumda üretken yaşama yeteneğini teşvik etmesi ve dünya vatandaşı olarak karşılaşılan zorlukların çözümüne katkıda bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Bu doğrultuda insanın bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimine katkıda bulunan müzeler, en geniş anlamıyla keşif, çalışma, gözlem, eleştirel düşünme, tasarlama ve diyalog içermesi nedeniyle, tüm insanlara yönelik anlayış ve saygı, soruşturma ruhu, yeni fikirlere ve yaklaşımlara açıklık, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi, çevreyi gözlemlenme becerisi, tarih, bilim, doğal dünya, sanatsal ifade ve insanlık

anlayışı ile birlikte, bu anlayışın tatmin edici ve sorumlu bir yaşam için gerekli olduğu inancının geliştirilmesine katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur (American Association of Museums, 1992). Müzeler, sergi salonları, eğitim birimleri, konferans salonları, kütüphaneleri, alış veriş alanları, bahçeleri ve kafeteryaları ile yaşamın tam içerisinde yer alan, yaşayan ve içerisinde barındırdığı dünyayı en etkili şekilde izleyicisine yaşatan mekanlardır (Buyurgan, 2017, s. 127). Tran'a göre müzeler öğrenme ve öğretme alanlarıdır; bu alanların özgür seçime ve değerlendirme yapmaya dayalı doğası öğrenmeyi desteklemekte ve geliştirmektedir. İnsanlar, özellikle de çocuklar doğuştan öğrenme isteğine sahiptirler; müze gibi informal çevreleri belirleyen özellikler öğrenmeye yönelik içsel güdüyü besler (Akt. Onur, 2012, s. 169).

Tüm dünyada müzeler müzede öğrenmenin önemini dikkate alıp eğitim birimleri oluşturmuş; bu birimler, okullara, öğretmenlere, çocuklara, ailelere, her tür engel grubuna, farklı kurum ve kuruluşlara yönelik eğitim hizmetleri vermeye başlamıştır. Özellikle öğretmenler öğrencileri ile müze ziyaretini planlarken varsa müzenin eğitim birimi ile bağlantı kurmalı, eğitim birimi yoksa amacına yönelik verimli bir müze ziyaretini her aşaması ile programlayarak (Bkz. 9. Bölüm: Müzede Eğitim, Verimli Bir Müze Ziyareti Süreci Nasıl Organize Edilir?) müze ziyaretini gerçekleştirmelidir.

Amaca yönelik organize edilmiş müze ziyaretleri ile öğrenciler müzede daha ilgili ve istekli olur, öğrenciler akıcı, esnek ve özgün düşünmeye yönlendirilir ve kalıcı öğrenme sağlanır (Buyurgan, 2009, s. 214; Güler ve Buyurgan, 2009, s. 133).

Özel öğrenme yöntemleri düşünülerek hazırlanmış engelli bireylere yönelik programlı müze ziyaretlerinde de verim daha yüksek olur. Buyurgan ve Demirdelen (2009, s. 576) tarafından yapılan bir araştırmada, total kör bir üniversite öğrencisine yönelik, dokunarak, işitsel bilgilendirmelerle, hissederek, soru-cevaplarla düşündürerek, uygulama yaptırarak ve çalışma kağıtları ile özel olarak programlanan, Anadolu Uygarlıklarının yaşam biçimlerini, inançlarını ve sanatlarını öğretmeye yönelik gerçekleştirilen müze ziyaretinin, öğrencinin: "...Böylece benim için soyut olan kavramlar somutlandı. O gün bir müze gezisinde değil de eğitime katılmış kadar bilgi sahibi oldum..." cümleleri ile tamamen amacına ulaştığı görülür. Falk ve Dierking (2002, s. 151) özel gruplara yönelik organize edilmiş programların insanların öğrenmesine yardım eden önemli unsurlar olduğunu ifade etmektedir. Çocuk müzelerinin varlığı da bu açıdan çok önemlidir. Çocuk müzelerinde yer alan ya da yer alması gereken önemli alanlar, çocuğun yaşlıları ile vakit geçirebileceği bir atölye ortamı, sinema, tiyatro gibi etkinliklerin gerçekleştirildiği salonlar ve çocukların vazgeçilmez oyuncaklarının sergilendiği mekanlardır (Buyurgan ve Bingöl, 2010, s. 165). Bu mekanlar çocukların düş gücünün uya-

rılmasında, kendisini oyun ile ifade etmesinde, deneyerek öğrenmesinde ve yaratıcılığının gelişmesinde en önemli mekanlardandır. Çocuk müzelerinin amacı, yaparak, dokunarak ve konuşarak öğrenme; etkinlik aracılığıyla öğrenme ve çocuğun olgunlaşma düzeyini öğrenme sürecinin önüne koyan çocuk merkezli öğrenmedir. Bu amaç bütün olarak müze eğitiminin temelindeki felsefeye çok yakındır (Hooper-Greenhill, 1999, s. 197).

Müzeler yaptıkları eğitim etkinlikleri ile ziyaretçilerinin sosyal, duygusal, zihinsel, bedensel becerilerinin gelişimine katkı sağlayarak hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını geliştirmektedir (Erbay, 2017, s. 250). Semper, müzeleri (1990, s. 50) “Bir eğitim ülkesi fuarı” olarak görmektedir. Müzeler, kişilerin dokunma ve sorgulama yoluyla keşfetmeleri ve araştırma yapmalarına imkân tanımakta ve bireylere çeşitli matematik, sanat ve sosyal bilim kavramlarını keşfetmeleri için benzersiz fırsatlar sağlayarak doğrudan öğrenmeyi sağlamaktadır (Andre, Durksen ve Volman, 2017). Öyleyse öğretmenler müzelerden her ders kapsamında yararlanmalıdır. Öğrencilerin kültür varlıklarını tanıma, sahip çıkma ve gelecek nesillere aktarmada belirli bir birikim kazanması ve bilinçlenmesi için görsel sanatlar ve sosyal bilgiler dersleri kazanımları dikkate alınarak disiplinlerarası bir ilişkilendirme ile amaca yönelik hazırlanmış etkinlikler ve müze ziyaretleri ile gerçekleştirilen bir araştırmanın sonucunda, öğrenmenin ve öğrencilere bilinç kazandırmanın daha güçlü olduğu görülmüştür (Gögebakan ve Buyurgan, 2013, s. 203). Hangi alana yönelik olursa olsun müzeler öğrenmede etkili rol oynar.

Müze ziyaretleri sırasında, çeşitli sanat eserleri ya da objeler üzerinde yapılan eleştirel düşünmeyi geliştirici aktiviteler, bireylerin kendi yaşam tecrübeleri ile bağlantı kurarak, sanat eserleriyle ilgili fikirlerini, düşüncelerini ve duygusal tepkilerini paylaşmaları için güçlü öğrenme fırsatları sunar (Lifschitz-Grant, 2018). Amaca yönelik geliştirilmiş oyuna dayalı etkinliklerle gerçekleştirilmiş bir araştırmada, Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi ziyaretinin öğrenci erişimi ve görsel sanatlar dersine yönelik tutum düzeylerini arttırmada etkili olduğu görülmüştür (Genç ve Buyurgan, 2018, s. 690). Bir sanat müzesinde hazırlanan oyuna dayalı etkinliklerle öğrencilerin sanatı öğrenmeleri daha etkili olmuştur.

Öğrencilerin Anadolu Uygarıklarını bu döneme ait gerçek objeleri içerisinde barındıran Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde daha istekli öğrenebilecekleri düşüncesinden hareketle Tarih dersi kapsamında gerçekleştirilen Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ne yapılan programlı müze ziyaretinde: öğrencilerin ilgili ve heyecanlı oldukları gözlenmiş, seviyeye uygun düşündürücü ve eğlendirici aktivitelerle öğrenme potansiyeli yüksek bir müze ziyareti gerçekleştiği görülmüştür (Buyurgan, 2007, s. 725, 729). Yine Buyurgan tarafından yapılan bir araştırmada, daha önce derslere karşı ilgisiz ve derslerde hiçbir şekilde aktif olmayan bir öğrenci-

nin bile müze ziyareti sırasında son derece coşkulu ve ilgili olduğu gözlemlenmiş; öğrencinin müzede eserler karşısında sorular sorduğu, notlar aldığı ve müzede bulunan nesnelerin resimlerini çizdiği ifade edilmiştir. Öğrenci kendisine sunulan farklı öğrenme modellerine geleneksel sınıf deneyiminden daha coşkuyla yaklaşmıştır (Buyurgan, 2004, s. 113, 114).

Yaşama dair tüm alanlara (sanat, kültür, gelenek, tarih, bilim, teknoloji) ait objeleri içinde barındıran ve bu alanlardaki yaşanmışlıkları yansıtan; insan, bitki ve hayvan ırklarına ve doğa olaylarının oluşumuna yönelik tüm gelişimleri gözler önüne seren müzeler, insanoğlunun yaşamında önemli bir bellek ve öğrenmede aktif rol oynayan birer yaygın eğitim kurumlarıdır. Müzeler aynı zamanda toplumların ekonomisinde ve gücünde de önemli rol oynar. Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk daha Cumhuriyet ilan edilmeden 1921 yılında Ankara'da bir Eti Müzesi kurulması direktifini vermiş ve bugünkü adı Anadolu Medeniyetleri Müzesi olan müzemiz, Anadolu topraklarında yaşamış uygarlıklara ait eserlerin bir araya getirilerek korunması, sergilenmesi, uygarlıklara ait bilgi sahibi olunmasında ve toplumun bilinçlendirilmesinde önemli etken olmuştur. Sahip olunan tüm maddi ve manevi kültürel değerlerin korunması, bu değerlerin mesajlarının anlaşılması ve bu mesajların gelecek nesillere aktarılması müzelerin önemli görevleri arasındadır. İnsanoğluna ait tüm yaşanmışlıklar, değişim ve gelişmeler müzelerde gerçekleştirilen etkili sunumlarla izleyicisiyle buluşturulur. **Müzeler, düş gücünü uyaran, öğrencilerin akıcı, esnek ve yaratıcı düşüncelerini geliştiren, onlara bilgi edinme, sorgulama, muhakeme etme, çözüm üretme boyutlarında artı değerler katan önemli mekanlardır.** Öyleyse müzelerin her alanın öğretiminde öğrenme ortamı olarak kullanılması, öğrenmede ilgiyi ve heyecanı arttıracak, öğrencilerin bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimleri üzerinde olumlu rol oynayacaktır.

KAYNAKÇA

- American Association of Museums (1992). Excellence and Equity: Education and the Public Dimension of Museums, A Report from the American Association of Museums. 14.02.2019 tarihinde <http://ww2.aam-us.org/docs/default-source/resource-library/excellence-and-equity.pdf?sfvrsn=0> sayfasından erişilmiştir.
- Andre, L., Durksen, T. ve Volman, M. L. (2017). Museums as avenues of learning for children: a decade of research. *Learning Environment Research*. 20:47-76.
- Buyurgan, S. (2004). Effective learning at the museum. *Journal of Cultural Research in Art Education*. United States Society for Education Through Art (USSEA). Volume 22. pp. 99-115. USA.
- Buyurgan, S. (2007). Tarih dersi kapsamında programlı bir müze ziyareti. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri içerisinde. 12-14 Mayıs. Bakü. http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/belge/UOYPSS1_BildiriKitabi.pdf, s. 725-729.
- Buyurgan, S. (2009). Görme engelliler eğitimi anabilim dalı öğrencilerine yönelik programlı bir müze ziyareti. *Milli Eğitim*. Sayı 182. s. 214-231.
- Buyurgan, S. (2017). Yaşayan ve yaşatan müze. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 12 (2). s. 127-136.
- Buyurgan, S. ve Bingöl, M. (2010). Müzede öğrenme ve çocuk müzeleri. Çocuk müzeleri ve yaratıcı drama. Çocuk müzelerinin nitelik ve işlevleri semineri içerisinde. Yayına Hazırlayan: Prof. Dr. İnci San. S. 147-169. Ankara. Naturel Yayıncılık.
- Buyurgan, S. ve Demirdelen, H. (2009). Total kör bir öğrencinin öğrenmesinde dokunma, işitsel bilgilendirme, hissetme ve müze. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 7 (3). s. 563-580.
- Erbay, F. (2017). Müzelerin eğitim ve tasarım atölyelerinde informal eğitim. *Milli Eğitim*. Yıl 46. Sayı 214. s. 239-253.
- Falk, J.H. & Dierking, L.D. (2002). The museum experience. Whalesback Books. Washington D.C.
- Genç, S. ve Buyurgan, S. (2018). Oyuna dayalı müze etkinliklerinin öğrenci erişimi ve görsel sanatlar dersine karşı tutumları üzerine etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19 (3). s. 687-699.
- Gögebakan, Y. ve Buyurgan, S. (2013). Öğrencilerin kültür varlıklarını tanıma ve sahip çıkma ile ilgili kazanımlarını gerçekleştirme bakımından görsel sanatlar ve sosyal bilgiler derslerinin ilişkilendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 23(1). s. 191-205.
- Güler, A. ve Buyurgan, S. (2009). Impact of a planned museum tour designed via the employment of the museum education pack on the primary school students. *European Journal of Educational Studies*. 1 (3). s. 133-144.
- Hooper E. Greenhill (1999). *Müze ve galeri eğitimi*. Çevirenler: Meltem Örgü Evren ve Emine Gül Kapçı. Yayına Hazırlayan: Bekir Onur. A.Ü. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No: 4. Ankara.
- Lifschitz-Grant, N. (2018). Mornings at the museums: a family friendly early childhood program. *Journal of Museum Education*. 43(3). s. 260-273.
- Onur, B. (2012). Çağdaş müze eğitim ve gelişim. *Müze psikolojisine giriş*. Ankara. İmge Kitabevi.
- Onur, B. (2014). *Yeni müzebilim demokratik toplumu yaratmak*. Ankara. İmge Kitabevi.
- Semper, R. J. (1990). Science museums as environments for learning. *Physics Today*. 43(11), 50-56.